Rok II. 25. marca 1927. Zeszyt 6

PRENUMERATA:
W KRAJU:
rocznie . . Zł. 36
półrocznie . „ 20
ZAGRANICĄ:
rocznie . fr. szw. 36
półrocznie „ 20

Pojedynczy zeszyt 2 Zł. (2 fr. szw.).

PRZEMYSŁ NAFTOWY

DWUTYGODNIK
wydawany nakładem Krajowego Towarzystwa Naftowego we Lwowie.
Wychodzi 10-go i 25-go każdego miesiąca.
KOMITET REDAKCYJNY
Dr. Stefan Bartoszewicz, Prof. Inż. Zygmunt Bielski, Dr. Stanisław Schaetzel, Dr. Stanisław Unger.
Redaktor odpowiedzialny: Dr. STANISŁAW SCHAETZEL.

OGŁOSZENIA:

razy	1/1	1/2	1/4	1/8
	STRONY			
1	120	65	33	20
3	300	165	84	48
6	540	282	144	84
12	900	480	252	144
24	1440	792	408	240

Strona zewnętrzna okładki o 50% drożej.
Pierwsza strona ogłoszeń o 25% drożej.

Redakcja i Administracja Lwów, ul. Akademicka 17, Gmach Izby Handlowej i Przemysłowej. Telefon Nr. 5-46.
Konto czekowe P. K. O. Nr. 153.208. Rachunek bieżący w Akc. Banku Hipotecznym we Lwowie.

Inż. TADEUSZ GAWLIK.

Badanie sprawności wiercenia i porównywanie systemów wiertniczych.

II.

Obecnie należy nam się zapoznać jak można w dzisiejszych czasach przystąpić do stworzenia normalji takich praktycznie

TABL. I.

Zapuszczanie żerdzi. (Odpis protokołu badania).

Kopalnia .... szyb Nr. .... dnia .... 192.....

Zaczęto od żerdzi 26-ej z rzędu skończono na żerdzi 35-ej z rzędu.

Wyszczególnienie czynności	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
Górny pomocnik dokręcił werbla	0		42		14		44		14		44		14		46		17		53	
Zjazd z żerdziami	10	10“	51	9“	22	17“	52	8“	23	9“	54	10“	26	12“	56	10“	29	12“	05	12“
Postawienie na widełki													29	3“	58	2“	32	3“	08	3“
Odkręcenie werbla					25	3“	55	3“			58	4“	31	2“	01	3“	34	2“	10	2“
Wzięcie i postawienie żerdzi															93	2“	39	5“	12	2“
Dokręcenie	30	20“	02	11“	34	9“	03	8“	34	11“	05	7“	36	5“	07	4“	47	8“	16	4“
Docięcie żerdzi	37	7“	9	7“	40	6“	12	9“	39	5“	12	7“	42	6“	13	6“	51	4“	22	6“
Koniec śpiewu górn. pomoc. który dokręcił werbla	42	5“	14	5“	44	4“	14	2“	44	5“	14	2“	46	4“	17	4“	53	2“	24	4“
Czas zapuszczenia jednej żerdzi w sek.		42“		32“		39“		30“		30“		30“		32“		31“		36“		31“

Uwaga: Kolumny oznaczone lit. a wskazują odczyty stopera notowane podczas badania w sek.
„ „ „ b „ obliczony czas trwania czynności w sek.

Przykładowo podam w jaki sposób sam je zbierałem i podzielę się z uzyskanemi wynikami z obserwacji czasu trwania niektórych czynności z powyżej wymienionych dziesięciu działów.

Średni czas potrzebny do zapuszczenia 1 żerdzi wypada z powyższego **33·3″**. Zgadza się to zupełnie z innemi obliczeniami, gdzie ustaliłem czas na **34″**. Mierzenie czasu w *Tab. 1*, podane odbywało się wówczas, gdy już część żerdzi była zapuszczona, a więc ludzie wykonujący pracę włożeni w nią i urządzenia były w pełnym biegu.

Z powyższego zestawienia *Tab. 1.* możemy

sobie zobrazować poszczególne czynności wykonywane przez każdego z trzech zajętych ludzi przy zapuszczaniu żerdzi.

W rubrykach czasu *Tab. 2.* wprowadzono średnie uzyskane z *Tab. 1* — Rubryki oznaczone liczbą 1. wykazują czas zużyty przez każdego z robotników na wykonanie poszczególnych czynności, lub przerwy pomiędzy nemi. Rubryki oznaczone liczbą 2. dają obraz czasu, przez który robotnik jest zajęty w czasie dopuszczenia 1 żerdzi.

TABL. 2.

Wiertacz	Średnio czynność trwa sek. każda osobno 1.	Średnio czynność trwa sek. serjami zajęty 2.	Pomocnik dolny	Średnio czynność trwa sek. każda osobno 1.	Średnio czynność trwa sek. serjami zajęty 2	Pomocnik górny	Średnio czynność trwa sek. każda osobno 1.	Średnio czynność trwa sek. serjami zajęty 2.
Podjeżdża celem wyjęcia widełek i zjeżdża z żerdziami w dół	10·6“		wyjmuje widełki z pod wieńca żerdzi					
Stawia na widełki	1·4“	12“	czeka	12“		czeka	15“	
Czeka	3		odkręca werbla	3“	3			
Podjeżdża z werblem do góry			bierze żerdź z kloca, stawia na czopie zapuszczonej	3“		bierze żerdź z grabi, stawia razem z dolnym	3“	
	10“		bierze klucz ręczny dokręca żerdź	5·2“		trzyma żerdź	7“	
		10	odkłada klucz ręczny bierze duży klucz docina skręcenie	6·4“	14·6“	chwyta werbel dokręca do czopa żerdzi dając znak śpiewem	8·3“	
czeka	8·3		czeka na śpiew	3·7“				18·3“
Razem *czas zapuszczenia 1 żerdzi*	33·3“			33·3“			33·3“	

TABELA 3.

Wyciąganie żerdzi. (Odpis protokołu badania)

Kopalnia .... *Szyb Nr.* .... *dni* .... *192*....

Zaczęto od żerdzi 37-ej z rzędu skończono na żerdzi 61·ej z rzędu.

Wyszczególnienie czynności	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
Po odkręceniu werbla	0		29		01		30		57		28		56		21		54		24		52		22		52	
wyjazd z żerdzią	10	10“	40	11“	13	12“	40	10“	9	12“	40	12“			36	15“	06	12“	36	12“	04	12“	32	10“	01	9“
postawienie na widełkach	13	3“	43	3“	15	2“			12	3“	42	2“	08	12“	39	3“	08	2“	39	3“	07	3“	34	2“	04	3“
odcinanie dużym kluczem	18	5“	49	6“			50	10“					13	5“	45	6“	13	5“			10	3“			12	8“
odkręcanie ręcznym kluczem	22	4“	54	5“	25	10“			24	10“	54	12“	17	4“	50	5“	19	6“			17	7“	47	13“		
odstawienie żerdzi na bok	24	2“					52	2“					19	2“	52	2“			52	13“	20	3“			16	4“
dokręcenie werbla do następnej żerdzi	29	5“	01	7“	30	5“	57	5“	28	4„	56	2“	21	2“	54	2“	24	5“			22	2“	52	5“		
wyciągnięcie 1 żerdzi trwa sek.		29“		32“		29“		27“		29“		28“		25“		33“		30“		28“		30“		30“		24“

Ciąg dalszy:

	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
Po odkręceniu werbla	16		45		12		39		09		35		11		38		06		36		01		30		55	
wyjazd z żerdzią	28	12“	55	10“	23	11“	50	11“	20	11“	46	11“	22	11“	51	13“	16	10“	46	10“	13	12“	43	13“	09	14“
postawienie na widełkach	30	2“			27	4“	53	3“	22	2“	49	3“	25	3“	53	2“	20	4“	49	3“						
odcinanie dużym kluczem	41	11“	60	5“			57	4“	27	5“	54	5“									18	5“	47	4“	12	3“
odkręcanie ręcznym kluczem			8	8“			05	8“	31	4“	59	5“	34	9“	02	9“	32	12“	58	9“	23	5“	52	5“	18	6“
odstawienie żerdzi na bok					39	2“			33	2“	09	10“									26	3“			24	6“
dokręcenie werbla do następnej żerdzi	45	4“	12	4“			09	4“	35	2“	11	2“	38	4“	06	4“	36	4“	01	3“	30	4“	55	3“	28	4“
wyciągnięcie 1 żerdzi trwa sek.		29“		27“		27“		30“		24“		36“		27“		28“		30“		25“		29“		25“		33“

Uwaga: Kolumny oznaczone lit. a wskazują odczyty stopera notowane w czasie badania w sek.
„ „ „ b „ obliczony czas trwania czynności w sek.

Średni czas wyciągania 1 żerdzi z powyższych cyfr wynosi **28·6"**. Mierzono czas w czasie gdy już i ludzie byli włożeni w pracę i urządzenia były w pełnym normalnym ruchu. Wyciągnięcie 121 żerdzi trwało wówczas 64' czyli 3840", a więc średnio na 1 żerdź z całej tury wypada 32". Ostatnich 60 szt. żerdzi wyciągnięto w przeciągu 31 minut = 1860", a więc na 1 żerdź wypadnie 31 sek.

Wyciągnięcie, odkręcenie i odstawienie t. zw. grubej żerdzi trwało 75" sekund, (przychodzi tu zmiana widełek.)

TABELA 4. (odpis protokołu badania).

Skręcanie warsztatu: (przykładowo jednej dymensji).

Kopalnia .... szyb Nr. .... dnia .... 192.....

Warsztat Kal. 90. świder ekscentr. spojony z ciężarem.
W wypadku takim jest do przykręcenia jeden gwint między nożycami i ciężarem.

Zaczęto notować czas od chwili ukończenia łyżkowania (odczyt 0)
Pomocnicy zaciągają koniec świdra do wieży.

Wyszczególnienie czynności	Odczyt stopera sek.	Czas trwania sek.	Rozdział prac (szemat): Wiertacz	według odczytu	czas trwania	pomocnicy: pierwszy	według odczytu	czas trwania	drugi	według odczytu	czas trwania
Koniec łyżkowania	0			0			0				
Zaciągnięcie końca świdra do wieży	40	40"				razem	40	40"	z drugim	40	40"
Czyszczenie gwintu	60	20"					60	20"	przynosi flaszkę		
Przykręcenie ruchomej flaszki	30	30"							przykr. flaszkę	30	30"
Przykręcenie werbla do flaszki ruchomej	20	50"	zjeżdża z werbl.			przykręca	20	50"			
Podjazd ze świdrem	30	10"	podjeżdża	30	10"	trzymają ręką	30	10"	pętem	30	10"
Wpuszczenie do otworu postawienie na faji	60	30"	zjeźdża	60	30"	prowadzi	60	30"	przynosi faję	60	30"
Odkręcenie flaszki ruch. i werbla	40	40"				odkręca					
Przykręcenie werbla do flaszki z nożycami	10	30"	zjeżdża werblem	50	10"	przykręca	10	10"	podciąga nożyce	60	20"
Podjazd z nożycami	20	10"	podjeżdża	20	10"	prowadzi rękami	20	10"			
Postawienie na czop świdra i przykr. ręcznie	10	50"	stawia	40	20"	przykręca	10	30"	trzyma faję		
Założenie faji	22	12"	przejeżdża	22	12"	wysuw. i zakł. faję	22	12"	przyn. zakł. faję	22	12"
„ kajdan.	50	28"				zakładają	50	28"	kajdany	50	28"
Docięcie gwintu do 60 + 60 +	45	115"				docinają	45	115"	obaj		45"
Zrzucenie kluczy	60	15"	przejeżdza	60	15"	zrzuca klucze	60	15"			
Zjazd ze świdrem	10	10"	zjeżdża	10	10"				przynosi widełki	10	10"
Postawienie na widełki (wieniec flaszki)	20	10"	stawia	20	10"	podsuwa widełki	20	10"			
Odkręcenie werbla	31	11"				odkręca werbl.	31	11"			
Razem czas trwania:		511"									
		t. j. 8'31"									

TABELA 5. (odpis protokołu badania).

Przygotowania do zapuszczania żerdzi. (Smarowanie)

Kopalnia .... szyb Nr. .... dnia .... 192.....

Wyszczególnienie czynności	Odczyt stopera sek.	Czas trwania sek.	Rozdział prac (szemat): Wiertacz	1-szy pomocnik	2-gi pomocnik
Po odkręceniu werbla od warsztatu	0				W gorącą wodę wkłada werbel zwrot kulisy
Zamyka wentyl wpust. maszyny	30	30"	zamyka parę	czyści, i smaruje werbel	
Maszyna staje	40	10"	do maszyny		
Smarowanie maszyny do 60+60+60+60+	10	210"			
„ łożysk wału wiertn.	40	30"			smaruje urządzenia
„ wózka	60	20"			
Na stanowiska	10	10"			odpuszcza
Odkręcenie wentyla maszyny	30	20"	puszcza maszynę w ruch	przygotowuje widełki, klucze	wodę zwrot kulisy
Wiertacz siada, próba urządzeń, puszcza maszynę	60	30"			
Wyjście pomocnika na górę	40	40"			wych. na górę
Podjazd werblem	15	35"	podjeżdża z werbl.		chwyta werbel
Razem czynność trwa:		435"			
		t. j. 7'15"			

Następuje zapuszczanie żerdzi. Początkowo urządzenia i ludzie nie są włożeni, robota trwa dłużej niż podano w tab. 1. Podaję więc w tab. 6. czas zużyty na zapuszczenie 3 pierwszych żerdzi: (Czas liczony od chwili gdy dolny pomocnik bierze żerdź z kloca).

Dodawanie kawałków, które tu także właściwie należy, będzie w różnych warunkach trwać nie tę samę ilość czasu i musieliśmy je wyłączyć. Wziąłem tu pod uwagę czas od chwili gdy pomocnik chwyta ustawiony przewód i warsztat na miarę wzniosu we widełki z klinem.

TABELA 6.

Wyszczególnienie czynności	Odczyt stopera sek.	Czas trwania sek.	Odczyt stopera sek.	Czas trwania sek.	Odczyt stopera sek.	Czas trwania sek.
Z werblem już uprzednio podjechał do góry – żerdź z kloca	0		42			
Dolny i górny pomocnik bierze żerdź z kloca	30	30“	} 45			
Stawia na czop flaszki wzgl. poprzedniej żerdzi	35	5“		3“	} 35	12“
Zakręca ręczn. kluczem	60	25“	55	10“		
Bierze klucz duży	15	10“	05	10“	45	10“
Docina	25	10“				
Zjazd: postawienie na widełki	40	15“	20	15“	55	10“
Odkręca werbla	42	2“	23	3“	60	5“
Czas zapuszczenia		97“		41“		37“

TABELA 7. (odpis protokołu badania).

Załączenie do wahacza (Zakuplowanie).

Kopalnia .... *szyb Nr.* .... *dnia* .... *192*...

Wyszczególnienie czynności	Odczyt stopera sek.	Czas trwania sek.	Rozdział prac		
			Wiertacz	1-szy pomocnik	2-gi pomocnik
Ustawiono przewód i kawałki do wzniosu	0		trzyma na hamulcu	chwyta na widełki	
Pomocn. chwyta na widełki z klin.	20	20“	zwalnia		
Odkręca werbla do 60 +	20	60“		odkręca	
Podjazd z werblem w górę	25	5“	podjeżdża		schodzi z góry
Zamknięcie wentyla maszyny	44	19“	wstaje i zamyka wentyl parowy		
Maszyna staje	60	16“			
Ważenie wahacza	50	50“			
Założenie pociągacza na czop korb.	53	3“	zakłada dźwignię nożną od przepustnicy		
„ tarczy „ „ „	10	17“		ważą	— wahacz
Zakręcenie „ „ „ „	50	40“		zaciąga łańcuch	zakłada pociągacz i zakręca tarczę
Uruchomienie chłodzenia korby	20	30“			
Zakręcenie kluka ręką	60	40“			
„ „ kluczem	10	10“		przykręca kluka	
Docięcie „ dużym kluczem	30	20“			
Zejście z ławy i przyniesienie pęta	48	18“		pęto i kałamutek	
Założenie pęta	15	27“			
„ t. zw. kałamutka	50	35“		Zaciąga łańcuch	smaruje
Smarowanie do 60+60+60+25	25	155“			
Wypuszczenie wody z maszyny	40	15“			wypuszcza wodę
Puszczenie w ruch, zbicie widełek	42	2“	otwiera parę	zbija widełki z klinem	zwraca kulisę
Razem czynności trwa:	t. j.	582“ 9'42“			

TABELA 8. (odpis protokołu badania).

Odłączenie od wahacza (t. zw. odkuplowanie)

Czas liczony od chwili zaprzestania wiercenia.

Kopalnia .... *szyb Nr.*......... .... *dnia* .... *192*.....

Wyszczególnienie czynności	Odczyt stopera sek.	Czas trwania sek.	Rozdział prac		
			Wiertacz	1-szy pomocnik	2-gi pomocnik
Ukończenie wiercenia	0				
Zamknięcie wentyla parow. od maszyny	19	19“	zamyka wentyl		zwraca kulisą
Pomocnik chwyta na widełki z klinem maszyna staje	34	15“		chwyta na widełki z klinem	
Odkręcenie kluka i odkręcenie tarczy od czopa korby wiertn. do 60 +	34	60“		odkręca kluka	odkręca tarczę z czopa korby wiertn.

Wyszczególnienie czynności	Odczyt stopera sek.	Czas trwania sek.	Rozdział prac: Wiertacz	1-szy pomocnik	2-gi pomocnik
Wyjście na górę i zdjęcie pociągacza z czopa korby wiertn.	52	18"		wychod. na górę	zdejmuje pociągacz z czopa korby zakł. hak
Ważenie wahacza i założenie haka	32	40"		waży wahacz	
Zejście na dół i zwrócenie kulisy maszyny	52	20"		schodzi na dół	zwraca kulisę maszyny
Otwarcie wentyla wpustow. do maszyny	02	10"	Otwiera wentyl		
Przykręcenie werbla (docięcie)	12	10"	zjeżdża z werblem	przykręca werbl.	
Podjazd szukanie podbicia nożyc i miara	02	50"	przejeżdża	szuka podbicia nożyc	
Wyjazd z kawałkami postawienie na widełki	12	10"	wyjeżdża z kawałk.	podstawia widełki	
Smarowanie maszyny i urządzeń do 60 + 60 + 42		150"			smaruje urządz. i odpuszcza wodę z cylindra maszyny
Odpuszczenie wody z maszyny	57	15"			
Odkręcenie, wyrzucenie kawałków i odkręcenie werbla	47	50"	zjeżdża z kawałk.	odkręca kawałki wyrzuca na bok	
Wyjście pomocnika na górę	27	40"			wych. na górę
Razem czynności trwa:		507" t. j. 8'27"			

TABELA 9. (odpis protokołu badania).

Rozkręcenie warsztatu świdra długiego zespojonego z ciężarem.

Kopalnia .... szyb Nr. .... dnia .... 192.....

Świder kaliber 90 — zespojony z ciężarem dług.........

Wyszczególnienie czynności	Odczyt stopera sek.	Czas trwania sek.	Rozkład prac: Wiertacz	1-szy pomocnik	2-gi pomocnik
Ukończenie wyciągania	0				
Przykręcenie werbla do flaszki	40	40"		przykręc. werbel	schodzi na dół
Podjazd ze świdrem	50	10"	Podjeżdża		
Założenie jednego klucza (faji) postawienie	05	15"	Przejeżdża	zakładają	klucze
Założenie drugiego klucza (faji) i kajdan	30	25"			
Odcięcie gwintu do 60 + 60 +	20	110"		odcinają	gwint
Zrzucenie kajdan i kluczy	35	15"		zrzuca klucze	zdejmuje kajd.
Odkręcenie i odstawienie	55	20"	Przejeżdża	odkręca	stawia odkręcone nożyce
Założenie i zakręcenie flaszki ruch.	35	40"		zakręca flaszkę ruch.	
Zakręcenie werbla j docięcie	05	30"		zakręca werbel	
Podjazd ze świdrem	15	10"	Podjeżdża		
Uchwycenie na hamulcu, odchylenie świdra i oglądanie ostrza	55	40"	Przechodzi do świdra i ogląda	trzyma świdra	
Wyrzucenie świdra na dwór	20	25"	Zjeżdża i wyjeżdża do góry	wyrzucają świdra, odkręcają werbl.	odkręcają, odkład. werbla
Razem czynność trwa:		380" t. j. 6'20"			

Następuje czyszczenie się pomocników, które zależnie czy szyb ropny lub nie trwa 3—5 minut. Potem przystępuje się do zapuszczenia łyżki, a więc przychodzi smarowanie urządzeń, uruchomienie maszyny lub wyciągu, zdjęcie łyżki z haka i zjazd do otworu, które obejmiemy obecnie czasem zużytym na łyżkowanie.

(C. d. n.)

DR. ALFRED KIELSKI.

Kartel Naftowy.

IV.

Jak kilkakrotnie zaznaczono, — umowa ze „Zjednoczeniem", podpisana dn. 1 grudnia 19 4 r., normująca jedynie oznaczenie kontygentów i cen i to tylko w kraju, domagała się przedewszystkiem uzupełnienia w kierunku zcentralizowania sprzedaży tak w kraju, jak i zagranicą. Zastrzeżenie ze strony Polminu było w tym kierunku wyraźne i ustanawiało termin do 1 marca 1925 r. stworzenia organizacji eksportowej.

Ponieważ, jak wynika z poprzednich rozważań — podjęto rozbudowę „Zjednoczenia" systemem: „najpierw kraj — potem eksport", nie mogły pierwsze miesiące posunąć naprzód organizacji eksportowej. Zanalizowany poprzednio okres do czerwca 1925 r. upłynął wyłącznie na omawianiu projektów i niwelowaniu trudności w zakresie sprzedaży krajowej. Dopiero projekt wspomnianej wyżej organizacji w formie spółki akcyjnej, akceptowany przez wszystkie firmy z końcem maja 1925 r. miał objąć również i sprzedaż zagraniczną. To też pełnomocnicy, powołani do zorganizowania owej spółki akcyjnej, opracowali również projekt centralnego biura sprzedaży produktów zagranicą.

Losy całego projektu spółki akcyjnej, wskazały powody, dla których i ta organizacja eksportowa nie mogła powstać. Sprawa ropna, która na Zjeździe w Krakowie w lipcu 1925 r. zahamowała całą zasadniczo już uchwaloną sprawę centralnego biura sprzedaży, odwlokła sprawę eksportu również na jesień, a wypadki jesienne zahamowały wogóle pracę organizacyjną.

Pierwsze tedy dziesięć miesięcy „Zjednoczenia" nie posunęły naprzód sprawy eksportu poza tym jednym projektem, przyjętym przez wszystkie firmy w zasadzie, odłożonym jednak aż do załatwienia sprawy ropnej. Te same dziesięć miesięcy dały jednak dotkliwie odczuć brak organizacji eksportowej w okresie rokowań o traktat handlowy z Czechosłowacją.

Jeszcze dobitniej zarysowały się fatalne sprzeczności w łonie naszego przemysłu i ujemne skutki braku organizacji eksportowej od chwili gdy rząd czeskosłowacki po ratyfikacji umowy handlowej polsko-czeskiej przez nasz Sejm, wydał jednostronnie przepisy techniczne dotyczące importu naszych półproduktów do Czech, które w istocie swojej godziły w żywotne interesy kilku wielkich rafineji, a tem samem groziły zwichnięciem układu sił eksportowych w naszym przemyśle.

Doświadczenia ze smutnego okresu układów z Czechosłowacją, które były przykładem dezorganizacji przemysłu na rynku tak ważnym, nasunęły pod koniec r. 1925 inny kierunek budowy organizacji eksportowej.

Gdy bowiem w tym czasie z przyczyn wyżej wymienionych (sytuacja walutowa i t. p.) nie powrócono nawet do przyjętej w lecie myśli stworzenia spółki akcyjnej i gdy sprawa rozbudowy nawet kartelu krajowego stanęła przez kwartał od listopada 1925 r. do lutego 1926 r. na martwym punkcie, — podjętą została myśl organizowania eksportu r e g j o n a l n i e. Na pierwszy plan wysunięto r y n e k c z e s k i i eksport przez G d a ń s k.

Eksport do Czechosłowacji stanowił drugą z rzędu, a po wybuchu wojny celnej z Niemcami, pierwszorzędną pozycję w całości wywozu naszych produktów naftowych, wykazując cyfrę około 12.000 cystern rocznie półproduktów i produktów, co stanowiło przeważającą część konsumpcji czeskiej, wynoszącej niecałe 20.000 cystern, a z górą 27% całego naszego eksportu. Eksport ten okazał się jednak zagrożony nietyle wobec wydanych przez rząd czeski technicznych przepisów, które zresztą zostały w rezultacie złagodzone, jak raczej wobec konkurencji produktów rumuńskich i amerykańskich z jednej strony, a nadto wobec konkurencji ze strony samychże rafineryj czeskich. Rafinerje te, zwłaszcza położone w stosunku do granicy polskiej gorzej taryfowo, jak Pardubice, Kralup, Kolin podjęły popierane przez rząd czeski hasło samodzielności czeskich rafineryj i wyzyskania ich sprawności dla p e ł n e j p r z e r ó b k i r o p y i zaopatrzyły się częściowo w ropę rosyjską, a nawet perską wobec niemożności otrzymania ropy polskiej, do której od szeregu lat były przystosowane. Pozatem istniejący kartel czeskich rafineryj zagrażał importowi półproduktów polskich do rafineryj nieskartelowanych, względnie — po wejściu tychże do kartelu — wyznaczył kontygenty niezadowalające niektórych naszych rafineryj. Na tle tedy eksportu do Czechosłowacji zarysowały się wyraźne przeciwieństwa między firmami polskiemi. Firmy mające przez swoje koncerny spólność interesów z rafinerjami czeskiemi, stanęły w sprzeczności z koncernami, które nie miały interesów w Czechach, a nadto firmy, mające główny interes w wywozie swych półproduktów do Czech, stanęły w sprzeczności z firmami, które tego interesu nie miały.

Tak więc stanął nasz przemysł rafineryjny wobec jednolitego naogół kartelu czeskich rafinerji — nietylko niejednolicie, ale przeciwnie rozdwojony w wyżej wskazanych kierunkach. Postanowiono tedy, po żmudnych układach, usunąć sprzeczność interesów w własnem łonie drogą ustalenia kontygentów eksportowych poszczególnych firm w odniesieniu do poszczególnych produktów, przyjmując za podstawę, iż rynek czeskosłowacki odbierze od nas w ciągu roku 10.000 cystern półproduktów oraz produktów. To porozumienie miało być pierwszem ogniwem kartelu eksportowego, tembardziej planowano w razie dojścia do porozumienia w zakresie kontygentów, stworzenie biura centralnej sprzedaży do Czechosłowacji, któreby zawarło odpowiedni układ z kartelem rafineryj czeskich.

Zaraz z początku okazały się jednak znaczne trudności takiego ujęcia sprawy.

Przedewszystkiem jedna wielka niewiadoma, t. j. czy w ogólności, ewentualnie w jakiej wysokości, kontygent importowy zapewnią nam rafinerje czeskie. Cyfra 10.000 cystern w ciągu roku przyjęta była na podstawie faktycznego stanu eksportu do Czech z małem jednak tylko uwzględnieniem dążności czeskich rafinerji do samodzielnej i z u p e ł n e j przeróbki ropy sprowadzanej skądinąd. Był to na razie rachunek bez gospodarza. (C. d. n.)

PRZEGLĄD GOSPODARCZY.

Ustawodawstwo i rozporządzenia.

Podatki i opłaty.

Zaległości podatkowe. Z dniem 31. marca r. b. upływa termin pobierania przy spłacie zaległych kwot podatków bezpośrednich, ulgowych kar za zwłokę w wysokości 2% zamiast normalnych 4% miesięcznie.

W interesie zatem płatników leży jaknajrychleisze spłacenie zaległych kwot podatkowych.

Prośby o odroczenie płatności opłat stemplowych. (art. 177 u. o. s.). — Okólnik Ministra Sk. Nr. L. DPO. 1.344/VII 27 z dn. 8 lutego r. b. w następujący sposób reguluje sprawę wnoszenia prośb o odroczenie płatności opłat stemplowych:

I. — Jeżeli strona wniosła prośbę o odroczenie płatności, lub o rozłożenie na raty opłaty stemplowej, co do której nastąpił wymiar doraźny (§§ 3—31 i s.), lub co do której strona zamierza wymiar taki spowodować i jeżeli stronie tej przed upływem terminu 3-tygodniowego, przewidzianego w art 20, względnie 21 u. o. s., nie doręczono zawiadomienia o decyzji Ministerstwa Skarbu, względnie Izby Skarbowej, wydanej naową prośbę — to fakt wniesienia prośby o odroczenie płatności nie zwalnia strony od obowiązku uiszczenia opłaty w terminie 3-tygodniowym.

Przeto urząd skarbowy — choćby mu było wiadomo, że została wniesiona prośba o odroczenie płatności — ma wykonać we właściwym czasie czynność urzędową, przewidzianą w § 17 i. s. W razie stwierdzenia, że opłaty nie uiszczono lub że uiszczono ją tylko w części, należy postąpić w sposób następujący:

a) jeżeli w chwili wykonywania czynności urzędowej przewidzianej w § 17 i. s., znajduje się w urzędzie skarbowym zawiadomienie o decyzji Ministerstwa Skarbu (względnie Izby Skarbowej) zezwolenia na odroczenie płatności, to urząd skarbowy wymierzy zapomocą nakazu płatniczego (§ 34, punkt 3 i. s.) opłatę bez podwyżki i zamieści w nim informację o terminie (względnie terminach) uiszczenia, zgodnie z decyzją Ministerstwa Skarbu, względnie Izby Skarbowej;

b) w braku decyzji przycnylnej urząd skarbowy wymierzy zapomocą nakazu płatniczego (§ 34 punkt 2 lit. a i. s.) opłatę wraz z podwyżką. Jeżeliby następnie, a mianowicie po przypisaniu opłaty wraz z podwyżką w księdze bierczej, urząd skarbowy otrzymał decyzję, zezwalającą na odroczenie płatności, to ma podwyżkę odpisać (§ 63 i. s.).

II. — Jeżeliby strona, której prośba o odroczenie płatności nie została uwzględniona, wniosła prośbę o obniżenie podwyżki (art. 42, ustęp trzeci u. o. s.), to Izba Skarbowa ma przed powzięciem decyzji przedstawić sprawę Ministerstwu Skarbu i przytem oświadczyć się, czy w jakiej mierze i z jakich powodów prośba powinna być uwzględniona. (P i H).

Opłaty stemplowe od umów służbowych, zawieranych, z urzędnikami kontraktowymi — Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 3 marca r. b. L. DPO 9129/VII 26 oznajmia, że umowy o najem usług (umowy służbowe), zawierane z urzędnikami kontraktowymi, począwszy od dn. 1 stycznia 1927 r., wolne są od opłaty stemplowej w myśl art. 91 p. 1 ustawy z dn. 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych („*Dz. Ust. R. P.*" Nr. 98 1926, poz. 570).

Komunikacja.

Zasady ustalania odległości między stacjami, ogłoszone zostały rozp. Ministra Komunikacji z dnia 4 lutego 1927 r. Dz. U. Nr. 17. poz. 132.

Społeczne.

Okres Zasiłkowy przewidziany w art. 5 ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, dla robotników sezonowych przedłużony został rozp. Prez. Rzeczp. z dnia 25 lutego 1927. *Dz. U.* Nr. 17. poz. 131, z 6 tygodni na 10 tygodni.

Różne.

Obniżenie wysokości odsetek prawnych. Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 21. lutego 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 16. poz. 125) zostałą obniżona dotąd obowiązująca wysokość odsetek prawnych 15% na 10% w stosunku rocznym. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 1. marca 1927. z tem, że 10% stopa procentowa stosowana będzie również do tytułów prawnych powstałych przed wejściem w życie tego rozporządzenia, lecz odsedki te liczooe będą za czas od 1. marca 1927,

Bank Gospodarstwa Krajowego. Bank Gospodarstwa Krajowego obniżył stopę procentową w następujący sposób w stosunku rocznym: od dyskonta weksli firm i osób prywatnych z 12½% na 12%, od dyskonta weksli spółdzielni oraz przedsiębiorstw komunalnych i państwowych z 11½% na 11% od pożyczek terminowych firmom i osobom prywatnym z 13% na 12½%; od kredytów z rachunków bieżących pod zastaw weksli i depozytów, zabezpieczonych hipotecznie, lub też weksli z dwoma pewnemi podpisami — z 13½% na 13%; oraz od kredytów budowlanych z 11½% na 10½% (A. W.).

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

Dowiercenie w zagłębiu bitkowskiem. Na szybie „Kitwan I." w Kosmaczu bohorodczańskim należącym do Towarzystwa „Franco-Polonaise" po dowierceniu do głęb. 540 m. i zamknięciu solanki rozpoczęto w dniu 16 b. m. łyżkowanie, otrzymując około 7.000 kg. ropy dziennie (również słabe gazy). Produkcja utrzymuje się i ustali się prawdopodobnie na przeszło 1 cyst. na dobę. Dowiercenie to odkrywa nowy pas terenu roponośnego.

Bibliografja.

J. Morozewicz. „Działalność Państwowego Instytutu Geologicznego w roku 1926. Sprawozdanie obejmujące badania terenowe wykonane w lecie 1926 r. wydane jako odbitka ze sprawozdań Polskiego Instytutu Geologicznego, tom IV. zeszyt 1—2. wyszło z druku. Bliższe omówienie powyższego wydawnictwa podamy w następnym zeszycie.

PRZEGLĄD PRASY.

Ankieta naftowa odbyta w dniu 28. u. m. w Ministerstwie Przemysłu i Handlu jest w dalszym ciągu omawiana na łamach prasy codziennej i gospodarczej. Prócz przytoczonych w poprzednim zeszycie czasopism, znajdujemy jeszcze w „Dzienniku Lwowskim" z dnia 11. marca obszerny artykuł Inż. Władysława Schaynoka omawiający problemy poruszone na ankiecie przyczem autor oświadcza się przeciwko ponownemu utworzeniu wspólnej organizacji sprzedaży produktów naftowych czyli t. zw. kartelu. Pewnego rodzaju uzupełnieniem powyższego artykułu jest zamieszczony w tem samem piśmie artykuł Dr. B. Wojciechowskiego p. t. „Po ankiecie naftowej". Reasumując swoje wywody oświadcza się tu autor za przymusową organizacją przemysłu naftowego.

Sprawę stosunku Rządu do Państwowych Zakładów Naftowych omawia szczegółowo p. H. Tennen-

baum w artykule p. t. „Przedsiębiorstwa Państwowe" zamieszczonym w „Przeglądzie Gospodarczym". Autor oświadcza się za skomercjolizowaniem przedsiębiorstw państwowych i stwierdza na wstępie że ustalenie zasad polityki przedsiębiorstw państwowych które powinny być narzędziem polityki gospodarczej rządu i równocześnie źródłem dochodu dla skarbu — jest b. trudne. I tak

w posunięciach przedsiębiorstwa państwowego zainteresowanych jest zwykle parę resortów. Naprzykład, stosunek rozmaitych resortów do Państwowych Zakładów Naftowych, t. zw. Polminu, jest różny. Ministerstwo Spraw Wojskowych i Ministerstwo Komunikacji, jako odbiorcy produktów Polminu, wywierają nacisk na Polmin, aby sprzedawał produkty po cenach niskich, przeciwnie znowu — Ministerstwo Skarbu ze swojego resortowego punktu widzenia żąda wyższych cen i większego dochodu.

Poważniejszą jest różnica poglądów na sprawę cen, po jakich ma być zakupywana ropa naftowa, będąca dla Polminu produktem wyjściowym dla otrzymania produktów naftowych. Im taniej ropa jest kupiona, tem ceny wytworów mogą być niższe; również im cena ropy jest niższa, tem większy może być dochód Polminu przy tych samych cenach produktów naftowych. Inne może być stonowisko Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Jego pieczy podlega wiertnictwo ropy naftowej, a największym bodźcem do wiercenia nowych szybów jest, oczywiście, zysk, zależny od ceny, po której można sprzedać ropę naftową.

W pierwszych latach istnienia Państwa Polskiego Polmin starał się kupować ropę po cenach najniższych i troskę o skutki tej polityki na wiertnictwo naftowe Rząd odsunął na plan dalszy. Jest to o tyle zrozumiane. że w pierwszym okresie zarządzania Polminem, w którym Polmin przynosił deficyt, troska o dochodowość za wszelką cenę mogła być naczelną.

Wszelkie zasadnicze posunięcia przedsiębiorstwa państwowego winny być ustalane przez Rząd, a w szczególności takie posunięcia, które zmniejszają jego dochodowość. Rząd może postanowić na pewien okres, aby sprzedaż odbywała się po cenach niższych, od dających się osiągnąć cen rynkowych. Rząd może nawet zarządzić sprzedaż wytworów po niższych cenach tylko pewnej określonej gałęzi przemysłu, czyli użyć metody pośredniego subsydjowania pewnych gałęzi przemysłu.

Stwierdzając że takie posunięcia

mogą być podyktowane przez ogólnogospodarczą politykę Rządu i być uczynione tylko jawne z podaniem motywów i w pewnym określonym trybie postępowania

przytacza autor szczegółowe wypadki i przychodzi do konkluzji, że ogólnie biorąc z prowadzeniem przez Państwa przedsiębiorstw państwowych łączy się 2 grupy zadań: ogólno-gospodarcze, oraz zadania związane z technicznem i handlowem prowadzeniem przedsiębiorstwa.

Do pierwszej grupy należy n. p. kwestja przystąpienia Państwowych Zakładów Naftowych do Syndykatu przedsiębiorstw prywatnych. Autor twierdza, że Rząd może się zgodzić na przystąpienie do Syndykatu pod warunkiem włączenia do umowy syndykatowej szeregu klauzul gwarantujących im swobodę polityki gospodarczej gdyż:

Zawieranie przez przedsiębiorstwo państwowe sprzedażnych umów długoterminowych albo przystępowanie do spółki z innem przedsiębiorstwem jest niezmiernie ważnem posunięciem polityczno-gospodarczem. Nie ulega zaś najmniejszej kwestji, że taka sprawa, jako należąca do zakresu ogólnej polityki gospodarczej państwa, nie powinna być rozstrzygana przez władze przedsiębiorstwa państwowego, ale przez Rząd względnie odpowiedzialnego Ministra.

Drugą grupę zadań stanowią sprawy, związane z technicznem i handlowem prowadzeniem przedsiębiorstwa. Te sprawy muszą być załatwianie sprężyście, według metod przyjętych w przedsiębiorstwach prywatnych, a nie według metod biurokratycznych i powinny być powierzone władzom przedsiębiorstwa państwowego o określonych kompetencjach.

Projekty zarządzeń, tyczących się zasad polityczno-gospodarczych, według których przedsiębiorstwa państwowe mają być prowadzone w danym okresie, powinny być rozpatrywane przy udziale przedstawicieli odnośnej gałęzi przemysłu.

Autor stwierdza jednak, że przemysłowcy naftowi zasiadający w radzie administracyjnej Zakł. Państw. mogliby ulec pokusie faworyzowania własnych przedsiębiorstw i chociaż

przemysł polski, zarówno jak i przemysł w innych krajach ma wśród swojego grona wiele osób, które w razie ich powołania do rady administracyjnej przedsiębiorstwa państwowego stanęłyby uczciwie na gruncie obrony jego interesów to jednak zasada wyeliminowania przedsiębiorstw z pod wpływów politycznych winna być rozciągnięta i na nominacje do rad administracyjnych.

W zakończeniu artykułu podaje autor że:

zapewne w marcu będzie wydane rozporządzenie w sprawie zarządzania państwowemi przedsiębiorstwami, posiadającemi oddzielną osobowość prawną. Ustawa przeprowadza komercjalizację przedsiębiorstw państwowych przemysłowych i górniczych. W motywach do ustawy prawodawca wskazuje słusznie na pożytek komercjalizacji i oświadcza, że wzorował się na ustawach czeskiej, niemieckiej i rumuńskiej.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY.

Stany Zjednoczone A. P.

Nowy rekord szybkości wiercenia. Tow. „Rio Bravo Oil Company" ukończyło na kopalni „Spindletop" w stanie Teksas wiercenie szybu systemem „rotary" osiągając nowy rekord czasu wiercenia. W ciągu 6 dni, 23 godzin, 40 minut uwiercono 855 m. i w tej głębokości uzyskano produkcję 8000 bar. (około 120 cyst.) ropy dziennie. W powyższym czasie mieści się już czas zużyty na zarurowanie kolumny rur 10" do głębokości 214 m. oraz $6^5/_8$" do głębokości 854 m. (T. B.)

Wenezuela.

Najnowsze daty statystyczne światowej produkcji ropy wykazują olbrzymi wzrost produkcji w Wenezueli, która wysuwa się na jedno z pierwszych miejsc wśród światowych producentów ropy. Od czasu uzyskania pierwszej produkcji na terenach naftowych w Wenezueli produkcja ta wzrasta tak szybko, że rok rocznie wykazuje podwyżkę o prawie 100% Nawet r 1926 nie był tu wyjątkiem, chociaż powiększenie produkcji z wysokości przeszło 20. miljonów baryłek w r. 1925 o prawie 100% było trudniejsze aniżeli przy produkcji kilku miljonowej w poprzednich latach. Produkcja ta przedstawiała się w latach ubiegłych następująco:

Rok	Produkcja w baryłkach:
1917	120.000
1918	333.000
1919	425.000
1920	453.000
1921	1.433.000
1922	2.201.000
1923	4.059.000
1924	9.042.000
1925	20.912.600
1926	37.380.781

Jeśli weźmiemy pod uwagę produkcję miesięczną to wzrost jej wystąpi jeszcze wyraźniej i tak naprzykład w styczniu r. 1926 wyniosła produkcja 2.701.257 baryłek w grudniu zaś tego samego roku 4.088.273 barykałek. Ze względu na wzrastający stale ruch wiertniczy i silne zainteresowanie koncernów naftowych terenami w Wenezueli należy przypuszczać, że i w r. 1927 nastąpi nowe znaczne podwyższenie produkcji. Największa część produkcji tego kraju przypada na Vacuum Oil Co., które w grudniu 1926 r. uzyskało produkcję 1.569.043 baryłek. (T B.)

OGŁOSZENIE!

Podaje się do publicznej wiadomości, że gmina Tustanowice ma do wydzierżawienia pod eksploatację bituminów części parc. grunt. 4437/5 tzn. „Las gminny".

Objekt powyższy jest obecnie podzielony na cztery części, a to:

CZĘŚĆ I. wydzierżawiona.

CZĘŚĆ II. z otworem wiertniczym „Karpaty VI" (głęb. 1.365 m.) z obowiązkiem wiercenia dwu nowych szybów i pow. około 21.767 m².

CZĘŚĆ III. z otworem wiertniczym „Käthe XIII" (głęb. 1.559 m.) z obowiązkiem wiercenia jednego nowego szybu i powierzchnią około 14.948 m².

CZĘŚĆ IV. wydzierżawiona.

Objekty powyższe są do wydzierżawienia na podstawie projektu kontraktu, z którym interesowani mogą się zapoznać w biurach Urzędu miejskiego, przyczem niezależnie od opłat kontraktem przewidzianych — odpłata jednorazowa wynosi:

1) 4.000. — (cztery tysiące) dolarów amerykańskich od otworu wywierconego znajdującego się na danej części,
2) jeden złoty w złocie (1 fr. szwajc.) za każdy metr zajętej powierzchni, najmniej jednak za 12.000 m²,
3) zwrot wydatku gminy za zakupione od dotychczasowych dzierżawców rury w otworze, wzgl. inwentarz nad otworem i związane z tem wydatki.

Reflektanci zgłaszać muszą swoje zainteresowanie odnośnie do poszczególnych części mającego się wydzierżawić terenu tylko pisemnie.

W zgłoszonej ofercie musi być wyraźnie zaznaczona kwota odnośnie ad 1), 2), 3), którą zgłaszający się ofiarowuje.

Pierwszy termin zgłaszania się reflektantów ogranicza się po dzień 10. kwietnia 1927, a dzierżawa przyznaną zostanie w zasadzie najwięcej oferującemu — przyczem Zarząd gminy zastrzega sobie swobodny wybór wśród oferentów ze względu na zaufanie wypełnienia projektem kontraktu przewidzianych zobowiązań wiercenia nowych otworów wiertniczych.

Kierownik Tymczasowego Zarządu

W. KOBAK m. p.

Gwarectwo „HRABIA RENARD"

Kopalnia węgla i Zakłady Przemysłowe w Sosnowcu.

Oddział: Walcownia rur i żelaza

Rury bez szwu czarne i ocynkowane ze stali Siemens-Martin, wyrabianej przez Tow. Huta Bankowa.

Rury żelazne wyciągane na gorąco i zimno do rozmaitego użytku. Rury z kołnierzami stałemi i ruchomemi na przewody parowe, powietrzne i gazowe. — Rury gładkie i fasonowe do kotłów, parowozów, traktorów. — Rury Fielda, Rury pompowe, Rury wiertnicze, Rury studzienne o grubych ściankach do przewodów hydraulicznych, Rury posadzkowe.

Rury spawane od 1/8" do (1 1/2").

Rury spawane z mufami, lub kołnierzami, nagwintow. na przewody gazowe. Mufy — Gwinty długie — Łuki. Żelazo ciągnione okrągłe i sześciokątne. — Natychmiastowa dostawa rur normalnych wszelkich wymiarów. — Termin dostawy rur specjalnych po porozumieniu. — Odlewy żelazne. —

Składy w Warszawie: Żelazna 59
Telefon 53-88 Telefon 53-88

Specjalność: Rury o cienkich ściankach do cukrowni i aparatów dystylacyjnych. Wężownice wszelkich kształtów i wymiarów.

Przedstawiciele:
Inż. A. de ROSSET, Warszawa, Foksal 11, lub Wilcza 29 a, tel. 272-56.
ANTONI BERNHARD, Poznań, Wielkie Garbary 18, tel. 12-59
ANTONI BERNHARD, Łódź, Andrzeja 7, tel. 9-01
JULJAN BONK, Lwów, Sapiehy 26, tel. 12-80.
Inż. ZYGMUNT MEHL, Kraków, ul. Straszewskiego 5, tel. 43-19.
Inż. JERZY Pobóg-KRASNODĘBSKI, Katowice, Młyńska 5, tel. 22-03.

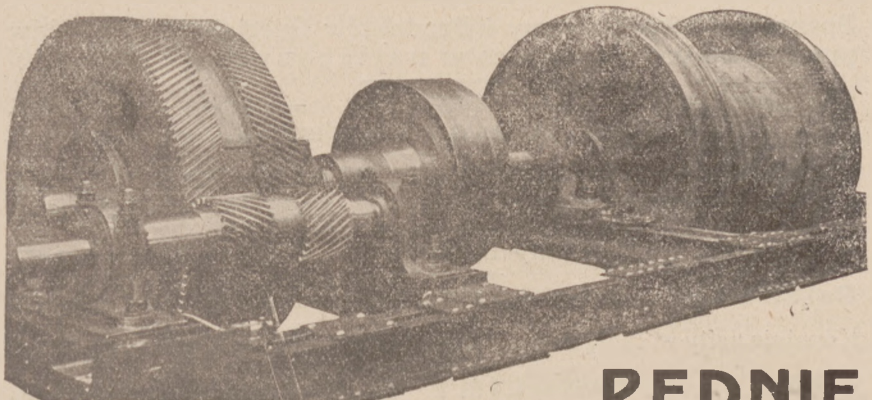
№ 11

Tow. Akc. Fabryk Budowy Transmisji, Maszyn i Odlewni Żelaza

„J. JOHN" w Łodzi

buduje jako specjalność: **WYCIĄGI (hasple)** do rygów wiertniczych z przekładnią zębatą z zębami podwójnie śrubowemi

KOŁA ZĘBATE czołowe i stożkowe z zębami obrobionemi na specjalnych automatach.

KOTŁY Strebel'a, oryginalne do ogrzewań centralnych.

PĘDNIE (TRANSMISJE)

TOKARKI szybkotnące, WIERTARKI kolumnowe.

WŁASNE BIURA SPRZEDAŻY: № 14.

we LWOWIE Zyblikiewicza 39
w WARSZAWIE Al. Jerozolimska 51
w KRAKOWIE Basztowa 24
w POZNANIU Cieszkowskiego 8
w KATOWICACH Batorego 4
w LUBLINIE Krak. Przedm. 58.
w GDAŃSKU Schüsseldamm 62.

DOSTAWA ZE SKŁADÓW LUB W TERMINACH KRÓTKICH.